

REPUBLIKA SLOVENIJA
DRŽAVNI ZBOR
G. Janko Veber
Predsednik

gp@dz-rs.si

Številka: 001-30/2014-2
Datum: 14.04.2014

Zadeva: **Odgovor na poslansko vprašanje Sonje Ramšak v zvezi s plačami pripadnic in pripadnikov Slovenske vojske**

Zveza: Vaš dopis, št. 020-07/14-0271/2 z dne 31.3.2014

DRŽAVNI ZBOR REPUBLIKE SLOVENIJE

Preleto:	14-04-2014
Šifra:	010-09/14-271/3
Povezava:	010-06/14-14
EPA:	EU:
Sign. zn.:	
Kratice:	

Poslanka Sonja Ramšak je na ministra za obrambo Romana Jakiča 28.3.2014 naslovila poslansko vprašanje, pri čemer sklicuje na pismo Sindikata vojakov Slovenije (v nadaljevanju: SVS) z dne 26.3.2014, v katerem opozarjajo, da so nemočni pri zagotavljanju z zakonom določene in legitimne pravice do ustreznega plačila za odrejeno in opravljeno delo ter zahtevajo, da predsednik Državnega zbora RS in predsednica Vlade RS uredita ustrezno plačevanje pripadnikov Slovenske vojske (v nadaljevanju: SV) za čas, ko morajo biti v pripravljenosti za delo na delovnem mestu ali na določenem kraju. Poslanka sprašuje ministra, kako odgovarja na očitane kršitve, ki jih navaja SVS ter ali držijo navedbe, da veljavni predpisi ne omogočajo ustreznega plačila pripravljenosti na delu v skladu z 97.e členom Zakona o obrambi (Uradni list RS, št. 103/04 – uradno prečiščeno besedilo in 92/12 – ZPIZ-2; v nadaljevanju: ZObr). Nadalje poslanka sprašuje, ali držijo navedbe, da naj bi v letu 2012 takratni minister za obrambo sprejel pravilnik, s katerim naj bi se legaliziralo neustrezno plačevanje ter kaj namerava minister storiti za odpravo nepravilnosti, ki se nanašajo na izvajanje določb sistemske zakonodaje na obrambnem področju ter področju zaščite in reševanja, ki izhajajo iz delovnopravne zakonodaje, vezane na pravice javnih uslužbencev, še posebej pripadnic in pripadnikov SV. V nadaljevanju vam posredujemo naslednji odgovor:

Uvodoma želimo pojasniti, da ZObr v 96. členu določa, da so delavci, ki poklicno opravljajo delo na obrambnem področju, dolžni zaradi potreb službe po odločitvi nadrejenega opravljati tudi delo v posebnih delovnih pogojih. Med posebne delovne pogoje se uvršča tudi opravljanje straže, dežurstva ter pripravljenost za delo.

Straže po 97.č členu ZObr trajajo praviloma 24 ur. Vojaškim osebam, ki opravljajo stražarsko službo, se šteje, kot da delajo v deljenem delovnem času. Ure, v katerih ne opravljajo dejanskega dela, se ne štejejo v delovni čas, ampak se štejejo kot pripravljenost za delo na delovnem mestu. Nadalje je določeno, da dnevna delovna obveznost med stražo ne sme presegati 12 ur, razen v primeru izrednega dogodka oziroma zaradi dokončanja začete naloge, pri tem pa se ure, ki jih vojaška oseba opravi po že opravljenih 12 urah dejanskega dela, štejejo kot ure, opravljene preko polnega delovnega časa. Opravljanje stražarske službe lahko traja neprekinjeno do največ sedem dni. Vojaške osebe imajo pravico do prekinitve za počitek na kraju, kjer se opravlja straža s tem, da se jim v redni delovni čas šteje 12 ur, preostalih 12 ur pa kot pripravljenost na delo.

Dežurstvo kot delo v posebnih delovnih pogojih določa 97.d člen ZObr, in sicer se vojaškim osebam, ki opravljajo dežurstvo v skladu s Pravili službe v Slovenski vojski, ure dežurstva štejejo v ure tedenske oziroma mesečne delovne obveznosti. Delovna obveznost med dežurstvom ne sme presegati 12 ur, razen v primeru izrednega dogodka oziroma zaradi

dokončanja začete naloge med dežurstvom, pri čemer se ure, ki jih vojaška oseba opravi po že opravljenih 12 urah štejejo kot ure, opravljene kot ure preko polnega delovnega časa.

Pripravljenost za delo po 97.e členu ZObr je čas, v katerem mora biti delavec, ki dela na obrambnem področju, v pripravljenosti za delo na delovnem mestu, na določenem kraju ali na domu. Pripravljenost za delo na določenem kraju je izenačena s pripravljenostjo za delo na delovnem mestu. Pripravljenost za delo se ne všteva v število ur tedenske oziroma mesečne delovne obveznosti, razen, če mora delavec v času pripravljenosti za delo dejansko delati (drugi odstavek 97.e člena ZObr).

Glede plačila iz naslova posebnih pogojev dela ZObr v petem odstavku 96. člena napotuje na splošne predpise. Na podlagi 52. člena Zakona o sistemu plač v javnem sektorju (Uradni list RS, št. 108/09 – uradno prečiščeno besedilo, 13/10, 59/10, 85/10, 107/10, 35/11 – ORZSPJS49a, 40/12 – ZUJF in 46/13; v nadaljevanju: ZSPJS) je ob uveljavitvi novega plačnega sistema za javne uslužbence s 1.8.2008 prenehal veljati Pravilnik o plačah in drugih prejemkih delavcev Ministrstva za obrambo in organov v sestavi (MO; št. 017-02-19/2000-56 z dne 20. 11. 2002, šifra 017-02-19/2000-79 z dne 25. 11. 2004 in št. 017-02-19/2000-100 z dne 30. 10. 2006), ki je za pripravljenost za delo na domu in pripravljenost za delo na delovnem mestu ali na določenem kraju določal različni višini dodatka/nadomestila, in sicer na podlagi 38. člena Kolektivne pogodbe za negospodarske dejavnosti v Republiki Sloveniji. V primeru pripravljenosti za delo na domu - nadomestilo v višini 10% urne postavke osnovne plače za vsako uro pripravljenosti na domu, v primeru pripravljenosti za delo na delovnem mestu ali določenem kraju – nadomestilo v višini 60% urne postavke osnovne plače za vsako uro pripravljenosti. Vendar pa navedeno ne pomeni, da so zaradi navedene določbe ZSPJS (ki se nanaša le na predpise, ki urejajo plače zaposlenih v javnem sektorju) prenehale veljati določbe ZObr, ki vsebinsko opredeljujejo dežurstvo, straže in pripravljenost za delo. ZSPJS je nadalje enotno določil dodatke, ki pripadajo javnim uslužbencem, in sicer med drugim tudi dodatek za stalno pripravljenost (tretji odstavek 32. člena ZSPJS). Višina dodatka za stalno pripravljenost je na podlagi petega odstavka 32. člena ZSPJS določena v 46. členu Kolektivne pogodbe za javni sektor (Uradni list RS, št. 57/08, 86/08, 3/09, 16/09, 23/09, 33/09, 48/09, 91/09, 31/10, 83/10, 89/10, 59/11, 6/12, 40/12, 22/13 in 46/13; v nadaljevanju: KPJS), in sicer pripada javnemu uslužbencu za čas stalne pripravljenosti dodatek v višini 20% urne postavke osnovne plače. Javnemu uslužbencu se čas stalne pripravljenosti ne šteje v delovni čas. Na tej podlagi Ministrstvo za obrambo od 1.8.2008 dalje pripadnikom SV za čas odrejene pripravljenosti za delo izplačuje dodatek v višini 20% urne postavke osnovne plače, kot to določa prvi odstavek 46. člena KPJS.

Navedena ureditev iz ZObr in ZSPJS ter KPJS je bila povzeta v Pravilnik o načinu obračuna in izplačila nekaterih stroškov dela in nadomestilu selitvenih stroškov, MO št. 0070-10/2013-1, ki ga je minister za obrambo sprejel dne 27.2.2013 in je začel veljati naslednjega dne. Navedeni pravilnik je interni splošni pravni akt, ki je bil objavljen na internih spletnih straneh Ministrstva za obrambo RS in le povzema veljavno ureditev, kot sledi:

- v 2. členu pravilnika je določeno, da se dežurstvo organizira tako, da se ure dežurstva štejejo v ure tedenske oziroma mesečne delovne obveznosti, pri čemer gre za prerazporeditev delovnega časa, vendar pa ne gre za izmensko delo. Dnevna delovna obveznost za posameznega delavca lahko traja največ 12 ur, ki se obračunajo kot redno delo, izjemoma pa se lahko delovni čas podaljša v primeru izrednega dogodka ali zaradi dokončanja začete naloge med dežurstvom. Če mora biti delavec prisoten v službi tudi po opravljenih 12 urah dežurstva, pa ni obremenjen z delovnimi nalogami in učinkovito ne dela, se mu lahko nadaljnjih 12 ur šteje in obračuna kot pripravljenost za delo na delovnem mestu ali na določenem kraju, skladno s 46. členom KPJS;
- v 3. členu pravilnika je določeno, da straže praviloma trajajo nepretrgoma 24 ur do največ 7 dni, čas opravljanja stražarske službe pa se šteje za delo v deljenem delovnem času. Med 24 urno stražo lahko traja učinkovito delo največ 12 ur, delovni čas pa se lahko zaradi izrednega dogodka ali zaradi dokončanja začete naloge med stražo izjemoma podaljša, pri čemer se ure, ki jih delavec opravi po že opravljenih 12 urah štejejo kot ure, opravljene preko polnega delovnega časa. Sicer pa se ostalih 12 ur šteje in obračuna kot pripravljenost za delo na delovnem mestu ali na določenem kraju, skladno s 46. členom KPJS.

V zvezi z navedbami SVS, da mora delodajalec delavcu zagotoviti ustrezno plačilo za opravljanje dela, poudarjamo, da so pripadniki Slovenske vojske za opravljeno delo, kot tudi za čas odrejene pripravljenosti za delo po 97.e členu ZObr, plačani skladno z veljavnimi predpisi, kot to določa peti odstavek 96. člena ZObr, tj. ZSPJS in KPJS. Odrejanje pripravljenosti za delo je vezano na naravo in organizacijo dela v Slovenski vojski, ki utemeljuje tudi različno plačilo v primerjavi z rednim delom, ki ga pripadnik opravlja v okviru svojih rednih zadolžitev oziroma ko dejansko dela. Takšno stališče izhaja iz obsežne sodne prakse Vrhovnega sodišča RS¹, da različno plačilo za učinkovite in neefektivne ure ni sporno pa je ugotovilo tudi Ustavno sodišče RS v odločbi, št. U-I-321/02 z dne 27.5.2004, in sklepu, št. Up-2180/06-4 z dne 2.7.2007. Takšna ureditev tudi ne nasprotuje Direktivi 2003/88/ES o določenih vidikih organizacije delovnega časa z dne 4.11.2003, ki se glede uporabe sklicuje na 2. člen Direktive 89/391/EGS o uvajanju ukrepov za spodbujanje izboljšav varnosti in zdravja delavcev pri delu. Direktiva 89/391/EGS se uporablja za vsa področja dejavnosti, javna in zasebna. Ne uporablja pa se tam, kjer ji posebne značilnosti nekaterih posebnih dejavnosti javnih služb, kakršne so oborožene sile ali policija, ali nekaterih posebnih dejavnosti v službah civilne zaščite, neizogibno nasprotujejo.

Podobna ureditev pripravljenosti za delo na drugem kraju izhaja tudi iz druge področne zakonodaje, in sicer je v 71. členu Zakona o organiziranosti in delu v policiji (Uradni list RS, št. 15/13) določeno, da je pripravljenost za delo posebni delovni pogoji, pri katerem mora biti uslužbenec policije, ki mu je pripravljenost odrejena, v pripravljenosti za delo doma ali na določenem kraju. Pripravljenost za delo se ne šteje v delovni čas. Pripravljenost za delo na drugem kraju določa tudi Zakon o varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami za javne uslužbenke na področju zaščite in reševanja (105. in 106.c člen zakona).

V zvezi z obravnavano problematiko plačevanja pripravljenosti za delo je SVS sprožil dva kolektivna delovna spora, in sicer prvi kolektivni delovni spor zaradi izplačevanja dodatka za pripravljenost po 46. členu KPJS za čas, ko je pripadnikom SV odrejena pripravljenost na delu ali določenem kraju (med drugim tudi v primeru dežurstev in straž). SVS je zatrjeval, da bi morala nasprotna udeleženka pripadnikom SV namesto dodatka za stalno pripravljenost izplačati plačo za delo preko polnega delovnega časa z dodatki za delo preko polnega delovnega časa, ponoči, v nedeljo in dela prostih dnevih ter zahteval, da nasprotna udeleženka pripadnikom SV od 1.8.2008 dalje izplača razliko v plači med izplačanim dodatkom za stalno pripravljenost ter plačo za delo preko polnega delovnega časa z dodatki. Delovno in socialno sodišče v Ljubljani je s sklepom, opr. št. X Pd 1623/2012 z dne 3. 1. 2014, predlog SVS zavrglo z obrazložitvijo, da gre dejansko za spor o uporabi zakona in ne kolektivne pogodbe, kar pa ne more biti predmet kolektivnega delovnega spora. Sodba je bila potrjena s sklepom Višjega delovnega in socialnega sodišča, opr. št. X Pdp 196/2014 z dne 12.3.2014 ter je pravnomočna.

Drugi kolektivni delovni spor pa je SVS vložil zoper Pravilnik o načinu obračuna in izplačila nekaterih stroškov dela in nadomestilu selitvenih stroškov v delu, ki ureja obračun in izplačevanje dežurstva ter straže. Delovno in socialno sodišče v Ljubljani je s sodbo, opr. št. X Pd 420/2013 z dne 24.10.2013 zahtevek SVS v celoti zavrnilo z obrazložitvijo, da je pripravljenost za delo na določenem kraju ali določenem mestu posebni delovni pogoji po 96. členu ZObr, ki se ne šteje v redni delovni čas. Zato po stališču sodišča delavcem v skladu s 32. členom ZSPJS in 46. členom KPJS za čas pripravljenosti pripada dodatek v višini 20% urne postavke osnovne plače in ne dodatek za nadurno delo, saj za to ni podlage v veljavnih predpisih, ki določajo plače v javnem sektorju. Poudarjamo, da sodišče nikjer ne navaja, da interni pravilnik ministrstva »legalizira« pripravljenost za delo. Sodba je bila potrjena s sodbo Višjega delovnega in socialnega sodišča, opr. št. X pdp 36/2014 z dne 11.3.2014, in je pravnomočna. Višje sodišče je dodatno obrazložilo, da takšna ureditev plačila pripravljenosti za delo pripadnikov SV ni neustavna niti ni v nasprotju z direktivami EU niti z mednarodnimi pravnimi akti s področja človekovih pravic.

---

¹ Na primer v sodbah, opr. št. VIII Ips 281/2005 z dne 10.10.2006, opr. št. VIII Ips 99/2006 z dne 26.6.2007, opr. št. VIII Ips 254/2007 z dne 24.2.2009 in opr. št. VIII Ips 209/2008 z dne 8. 2. 2010.

V zvezi s socialnim dialogom, kot ga izpostavlja SVS, pa pojasnujemo, da je Ministrstvo za notranje zadeve na podlagi analize učinkov in ugotovljenih pomanjkljivosti plačnega sistema javnega sektorja in Sporazumom, sklenjenem dne 31.5.2013 med ministrom za notranje zadeve, generalnim direktorjem Policije ter Sindikatom policistov Slovenije, pripravilo predlog Aneksa št. 7 h Kolektivni pogodbi za javni sektor, s katerim bi bila določba 46. člena Kolektivne pogodbe za javni sektor ustrezno spremenjena v smislu razlikovanja višine dodatka za odrejeno pripravljenost na delo doma (20% osnovne plače) in za odrejeno pripravljenost na določenem kraju (50% osnovne plače). Vendar pa je sindikalna stran prvotni predlog aneksa zavrnila. Kljub temu, da je bila v letošnjem letu pripravljena nova verzija tega aneksa h KPJS, postopek usklajevanja s sindikati še ni zaključen. Ponovno pa poudarjamo, da do drugačne ureditve višine dodatka za stalno pripravljenost v 46. členu KPJS ministrstvo za obrambo ne more pripadnikom SV za čas odrejene pripravljenosti izplačati nadur, niti kaj drugega, kar je določeno v veljavnih predpisih. V skladu z določbo tretjega odstavka 3. člena ZSPJS se javnim uslužbencem namreč ne sme določiti plača v drugačni višini, kot je določena z zakonom, predpisi in drugimi akti, izdanimi na njihovi podlagi, ter kolektivnimi pogodbami. V zvezi s tem ministrstvo za obrambo zavezuje tudi (splošna) določba 92. člena Zakona o javnih uslužbencih, ki v drugem odstavku določa, da predstojnik ne sme sprejeti odločitve, ki bi zagotavljala javnemu uslužbencu manjše ali večje pravice oziroma manj ali bolj ugodne pogoje dela, kot so določeni s predpisi s področja delovnega prava in kolektivnimi pogodbami, če zakon ne določa drugače.

Na podlagi vsega navedenega lahko zaključimo, pripadniki SV za opravljeno delo, kot tudi za pripravljenost za delo, ko dejansko ne delajo in se zato ne šteje v redni delovni čas, prejemajo plačilo po veljavnih predpisih.

S spoštovanjem,

Roman Jakič
minister

Poslano:

- naslovniku po e-pošti
- SGS
- GŠSV